

Handläggare
Daniel Sjöborg
Antikvarie, Stadsmuseet
Kulturmiljö**Till**
Stadsbyggnadskontoret

Kättingen 29, Fridhemsgatan 72, Kungsholmen Inredning av råvind, Sbk dnr 2025-11201

Synpunkter i sammanfattning

Stadsmuseet avstyrker förslaget. För utförligare motivering, se *Synpunkter på förslaget* nedan.

Föreslagna åtgärder

Ansökan avser inredning av råvind och yttre ändring med nya takkupor på övre takfall mot gata och gård, nya takfönster, nya takaltaner mot gård, nya hisstoppar samt utrymningsbalkong framför takkupa mot Fridhemsgatan.

Bakgrund

Stadsmuseet besvarade 2024-05-27 en remiss för i huvudsak samma åtgärd, Sbk dnr 2024-04860. Åtgärden avstyrktes och bedömdes som ovarsam och förvanskande. Nu aktuell ansökan rör i allt väsentligt samma åtgärd såvitt Stadsmuseet kan förstå.

Historik och nuläge

Byggnaden uppfördes 1911-14 efter ritningar av Höög & Morsing i tidstypisk nationalromantisk stil med burspråk, indragna balkonger i rundbågiga nischer med smidesräcken och ett brant, tegelklätt takfall mot gata. Även gårdsfasaden är arkitektoniskt medvetet utformad. Plåttaket mot gård är brutet och har redan en inredd vind. Huset ligger mycket väl synligt både från Sankt Eriksbron och från Rörstrandsområdet på andra sidan Karlbergssjön.

Kulturhistoriskt värde

Fastigheten är markerad med grönt på Stadsmuseets kulturhistoriska klassificeringskarta. Det betyder att bebyggelsen är särskilt värdefull från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt. För sådan bebyggelse kan PBL (Plan- och bygglagen) 8:e kap, 13, 14 och 17 §§ tillämpas, vilket innebär att bebyggelsen inte får förvanskas, att underhållet ska anpassas till omgivningens karaktär och byggnadens kulturhistoriska värden, att underhållet ska utföras så att de särskilda värdena bevaras, att ändringar ska utföras varsamt och med hänsyn till byggnadens karaktärsdrag samt med tillvaratagande av byggnadens kulturhistoriska värden.

Enligt PBL 2 kap 6 § ska bebyggelse och byggnadsverk utformas och placeras på den avsedda marken på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till bland annat stads- och landskapsbilden, natur- och kulturvärdena på platsen och intresset av en god helhetsverkan.

Planbestämmelse

För kvarteret Kättingen gäller detaljplan (stadsplan) 7971. För Kättingen 29 gäller bestämmelse q, vilket innebär att fastigheten är av större värde från kulturhistorisk, historisk och konstnärlig synpunkt och inte får förvanskas, vare sig genom arbete på själva byggnaden eller genom bebyggelse i grannskapet. För den intilliggande fastigheten Kättingen 30 gäller bestämmelsen Q, vilket innebär att fastigheten utgör reservat för kulturhistoriskt värdefull bebyggelse. Åtgärder får inte vidtas som minskar bebyggelsens kulturhistoriska värde.

Riksintresse för kulturmiljövården och kulturhistoriskt värdefull miljö

Fastigheten är belägen inom riksintresset för kulturmiljövården Stockholms innerstad med Djurgården. Fastigheten ingår även i område markerat med grön linje i Stadsmuseets kulturhistoriska klassificeringskarta, vilket innebär att den bedöms uppfylla kriterierna för sådana särskilt värdefulla bebyggelseområden som avses i 8 kap. 13 § PBL.

Synpunkter på förslag

Stadsmuseet vidhåller sitt yttrande i ärende 2024-04860, daterat 2024-05-27. Stadsmuseet hänvisar till detta yttrande men vill även lägga till följande:

Bland de egenskaper som ligger till grund för byggnadens särskilda värden är byggnadens nationalromantiska utformning, som med avseende på de övre delarna av byggnaden bland annat kommer till uttryck i ett effektfyllt spel mellan å ena sidan byggnadens fasader med rundbågiga indragna balkonger, gavlar och uppdragna burspråk, å andra sidan taklandskapet med det brutna takfallet med en lägre nivå, som har gestaltats som en vindsvåning med takkupor mot gata och gård, och en övre nivå, med branta sammanhängande och orörda takfall, tegeltäckta mot Karlbergssjön och S:t Eriksterrassen, och av plåt mot Fridhemsgatan och mot gården. Fasaderna och taklandskapet avgränsas av en förhållandevis kraftigt artikulerad takfot. Även gårdsfasaden är arkitektoniskt medvetet utformad, ett karaktärsdrag som är typiskt för tiden och som ofta särskiljer nationalromantikens gårdsfasader från de tidigare vanligen enkelt utformade exteriörerna mot gård. Stadsmuseet vidhåller bedömningen i yttrandet daterat 2024-05-27 med tillägget att Stadsmuseet bedömer att förslaget skulle förändra byggnadens

karaktärsdrag, skada de ovan beskriva egenskaperna och innebära förvanskning av byggnaden.

Bebyggelsen i kvarteren på bägge sidor om S:t Eriksbron är belägen i ett exponerat läge och utgör Kungsholmens front mot vattenrummen Karlbergssjön och Barnhusviken, samt mot intilliggande stadsdelar. Kvarteren är väl synliga och pendangerna Kättingen 30 och Roddaren 38 utgör ett karakteristiskt portmotiv till Kungsholmen från S:t Eriksbron. De intilliggande fastigheterna Kättingen 29 respektive Inedal 3 har en i jämförelse mer nedtonad utformning, i synnerhet Inedal 3, men utgör samtidigt en betydelsefull del av stadsfronten invid S:t Eriksbron, tillsammans med Kättingen 30 och Roddaren 38. Som del av stadsfronten är bebyggelsen på bägge sidor om bron medvetet gestaltad med ett antal sammanhållande karaktärsdrag. Särskilt framträdande karaktärsdrag för kvarteret Kättingen är volymerna som sådana samt spelet mellan fasaderna och de branta och sammanhängande tegeltäckta takfallen utan takkupor. Fastigheten Roddaren 38, på andra sidan S:t Eriksgatan, som uppfördes 1929-30 avviker stilmässigt från Kättingen 29 och 30, men speglar kvarteret Kättingen bland annat med avseende på byggnadsvolymerna och taklandskapets sammanhållna tak utan inslag av takkupor. Taklandskapet är en väsentlig del av byggnadens uttryck i stadsfronten, i likhet med Kättingen 29 och 30, om än i detta fall uttryckt med flacka kopparklädda tak i olika nivåer. Fastigheten Inedal 3 har en mer nedtonad utformning, men utgör en viktig del i stadsfonten, med ett taklandskap som gestaltats enligt samma princip som för Kättingen 29, med ett lägre takfall som gestaltats som en vindsvåning och ett övre takfall som gestaltats sammanhängande och tegeltäckt. Stadsmuseet bedömer att nu aktuellt förslag skulle medföra förvanskning av bebyggelseområdet, särskilt med avseende på de ovan beskrivna karaktärsdragen för stadsfronten på bägge sidor om S:t Eriksbron.

Sammantaget bedömer Stadsmuseet att förslaget är olämpligt med hänsyn till byggnadens och områdets kulturhistoriska värden och att förslaget skulle innebära förvanskning av såväl byggnaden som bebyggelseområdet.